www.ekantipur.com
शनिबारको
काठमाडौं, विराटनगर, भरतपुर र नेपालगन्जबाट एकैसाथ प्रकाशित
नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

कान्तिपुर

वर्ष १९ अंक २८२ काठमाडौं | १७ मंसिर २०६८ शनिबार मार्ग शुक्लपक्ष अष्टमी | नेपाल संवत् ११३२ | राष्ट्रिय संस्करण | KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, December 3, 2011 | www.ekantipur.com | पृष्ठ १२+८+६ | ५ रुपैयाँ

भट्टराईका १०० दिन

नेपाली सेनाको तत्परता, माओवादीको लचकता, भारतीय शुभेच्छा र कांग्रेस-एमालेको चाहना एकैठाउँमा आउँदाको सुखद परिणाम हो बितेका साताहरूमा शान्ति प्रक्रियामा भएको प्रगति

दिनेश वाग्ले, काठमाडौं

खोप्लाङ, गोर्खाका बाबुराम भट्टराईले प्रधानमन्त्रीका रूपमा यो साता बालुवाटार, काठमान्डुमा सय दिने मधुमास पूरा गर्दैछन् । सामान्य अवस्थामा उनको कार्यावधिको मूल्यांकन आगामी मंगलबार थालिनुपर्ने हो । तर कतिपय रुष्ट नेपालीहरूले आफ्ना ३५ औं प्रधानमन्त्रीको राजीनामा अहिल्यै मागिसकेका छन् ।

'बाबुराम, पद छाड' भन्नेहरूको त्यो सूचीमा विपक्षी दलहरूका नेता र आफ्नै पार्टीभित्रका 'खुट्टा तान्ने कमरेडहरू' मात्रै भए त्यसलाई राजनीतिक दाउपेचको एउटा अस्वाभाविक उदाहरण भन्दै अस्वीकार गर्न हुन्थ्यो । तर यहाँ दुई महिनाअघिसम्म ५७ वर्षे भट्टराईलाई 'हृदयका राजा', 'आशाका केन्द्र' र 'आइडल' जस्ता प्रेम र प्रशंसाका शब्दहरू बर्साउने कतिपयले नै सबैभन्दा ठूलो मन्त्रिमण्डल बनाएको, हत्यारालाई माफी दिन खोजेको, प्रशासनयन्त्रलाई 'ध्वस्त' बनाएको भन्दै गाली गरेका छन् । प्रशंसकहरू निराश हुँदै उनलाई आफ्नो अपेक्षाविपरीत, अघिल्ला प्रधानमन्त्रीहरूजस्तै, निष्प्रभावी र 'उही ड्याङका मूला' भन्न थालेका छन् भने आलोचक र शंकालुहरू चाहिँ 'मैले त भनेकै थिएँ नि' जस्ता शब्दावलीबाट कुरा थाल्छन् ।

'पहिले घरभित्र पसेर अवस्था के छ भन्ने नबुझी उहाँले बोल्नुभयो, मान्छेहरूले आशा गरे,' पूर्वप्रशासक तथा पूर्वप्रमुख निर्वाचन आयुक्त भोजराज पोखरेलले भने, 'अर्थमन्त्रीका रूपमा बनेको उहाँको राम्रो छविमा आधारित भएर जनताले उहाँबाट बढी नै आशा गरे । व्यक्तिगत रूपमा उहाँ अहिले पनि बदनाम हुनुभएको छैन । 'भट्टराईले यसो गरे, उसो गरे, खाए' भन्ने सुनिएको छैन । शान्ति प्रक्रिया टुंगिने बाटोमा बढेको छ, त्यसको जस उहाँलाई जाला । तर शासनलाई राम्रो पाटोमा लैजान र नतिजा देखाउने सन्दर्भमा उहाँ असफल हुनुभयो ।'

भट्टराईका सय दिन सफल-असफल के भए भन्ने कुरा यी सय दिनमा उनले सबैभन्दा प्राथमिकतापूर्वक के गर्नुपर्थ्यो भन्ने प्रश्नको जवाफमा भर पर्छ । भट्टराईका समर्थक र आलोचकहरू त्यो प्रश्नका दुई छुट्टाछुट्टै जवाफ दिन्छन् । अघिल्लाहरू निसास्सिएको शान्ति प्रक्रियालाई नयाँ जीवन दिएर कुदाएको भन्दै भट्टराईको मधुमास सफल रहेको दाबी गर्छन् । पछिल्लाहरूचाहिँ अस्थिरता, महँगी, भ्रष्टाचार र कुशासनबाट मुक्ति देलान् भनेको तर केही नगरेको भन्दै भट्टराईका असफलताको फेहरिस्त अघि सार्छन् । एउटाले शान्ति प्रक्रियालाई र अर्कोले सुशासनलाई जोड दिए पनि दुवै पक्ष आफ्नो दृष्टिकोणमा गलत छैनन् ।

अनि सबै सहमत भएको एउटा कुरा के हो भने प्रधानमन्त्री हुँदा लोकप्रियताको चुलीमा रहेका भट्टराई सय दिन नबित्दै अलोकप्रियताको भुइँमा पछारिएका छन् । भट्टराईको छविमा आएको यो उलटपुलटले बदलिएको राजनीतिक परिस्थितिमा नेपालका नेताहरूलाई काम गरेर देखाउन जनताले कति छोटो समय दिन्छन् र कति नजिकबाट नेताहरूका क्रियाकलाप नियाल्छन् भन्ने स्पष्ट पारेको छ ।

शान्तिमा प्रगति

भट्टराईका पालामा शान्ति प्रक्रियामा उपलब्धि भए पनि त्यसको सबै जस उनैलाई मात्र नजाने देखिएको छ । सेनामा समायोजन गरिने लडाकुको सख्या निर्धारणमा दलहरूबीच सहमति भएपछि उनीहरूलाई सेनामा जान खोज्ने, सोझै निवृत्त हुन चाहने र सीपमूलक तालिममार्फत समाजमा पुनःस्थापित हुने तीन समूहमा वर्गीकरण गरिएको छ ।

यो विकासलाई शान्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्ने गिरिजाप्रसाद कोइरालाको नेतृत्वको र भट्टराई सरकारका बीचमा बनेका तीनवटा सरकार (प्रधानमन्त्रीहरू पुष्पकमल दाहाल, माधवकुमार नेपाल र झलनाथ खनाल) ले 'गर्न नसकेको काम' भनी भट्टराईका समर्थकहरूले चित्रण गरेका छन् । विभिन्न पार्टी र शक्तिकेन्द्रहरूको स्वार्थ जोडिएको प्रक्रियालाई त्यति सरलीकृत गरेर उनीहरूलाई 'अक्षम' को पगरी गुताउनु दाहाल, नेपाल र खनालप्रति अन्याय हुन्छ । किनकि प्रधानमन्त्री एक्लैले शान्ति प्रक्रिया अघि बढाउन सम्भव थिएन र छैन ।

त्यसैले बितेका केही सातामा भएको प्रगतिको जस भट्टराईलाई मात्र दिनु पनि वास्तविकताको पूर्ण ख्याल नगरी निकालिएको निष्कर्ष हुन्छ । नेपाली सेनाको तत्परता, माओवादी लचकता, भारतीय शुभेच्छा र कांग्रेस-एमालेको चाहना एकैठाउँमा आउँदाको सुखद परिणाम हो, बितेका साताहरूमा शान्ति प्रक्रियामा भएको प्रगति । त्यसैले शान्ति प्रक्रिया टुंगिन लागेको यो स्थितिको जस धेरै शक्तिमा छरिन्छ । तर त्यो प्रगतिले जनतामा प्रत्यक्ष असर पार्दैन जसले तत्काल भट्टराईलाई बेफाइदा पुऱ्याएको जस्तो देखिन्छ । माओवादी लडाकुहरू सेनामा जाऊन् या तत्कालै पैसा बोकेर निवृत्त होऊन्, अव्यवस्थाको जालोमा परेका जनतालाई के चासो ?

'शान्ति प्रक्रिया राजनीतिक संक्रमणसँग सम्बन्धित छ,' वामपन्थी विश्लेषक मुमाराम खनालले भने, 'त्यो प्रक्रिया सफल हुँदाको असर अहिल्यै पर्ने होइन र तत्कालै कसैले महसुस गर्ने होइन । त्यसैले जनतालाई त्यो उपलब्धिले छोएको छैन । दीर्घकालमा त्यसको असर पर्छ ।'

तर लडाकु वर्गीकरण सकिएलगत्तै हुँदै नभएका लडाकुहरूका नाममा माओवादीले डेढ अर्ब खाएको सार्वजनिक भएपछि पार्टीहरू ऊसँग झस्किएका छन् । भट्टराईले प्रधानमन्त्री हुनासाथ लडाकुहरूको मासिक भत्ता एक हजार पाँच सयले बढाएको कुरा पनि दलहरूलाई मन परेको छैन । 'नक्कली लडाकुहरू' बारे दलहरूलाई पहिल्यै शंका नभएको होइन तर अहिले त्यसको पुष्टि भएपछि माओवादी रक्षात्मक अवस्थामा पुगेको छ ।

बाँकी पृष्ठ १४ ▸▸

संविधान बनाउने कार्यतालिका

- **विवाद समाधान गरिसक्ने**- पुस १५ सम्म
- **उपसमितिको प्रतिवेदन संवैधानिक समितिमा छलफल**- पुस २० सम्म
- **सहमति नभएका विषयमा संविधानसभाबाट बहुमतले निर्णय गर्ने**- पुस २५ सम्म
- **राज्य पुनर्संरचनाबाहेकको एकीकृत मस्यौदा निर्माण**- माघ १५ सम्म
- **पहिलो एकीकृत मस्यौदा जारी गर्ने**- फागुन २२ सम्म
- **पहिलो मस्यौदामा जनमत संकलन**- चैत १५ सम्म
- **जनमतका आधारमा मस्यौदा परिमार्जन**- चैत मसान्तसम्म
- **संविधानसभाको निर्देशनसहित संविधान विधेयक तयार गर्ने**- वैशाख ७ सम्म
- **नयाँ संविधानको विधेयकमाथि दफावार छलफल गरी पारित गर्ने**- जेठ ७ सम्म
- **नयाँ संविधानमा सभासदको हस्ताक्षर, अध्यक्षको प्रमाणीकरण र राष्ट्रपतिबाट घोषणा**- जेठ १४ सम्म

समाचार पृष्ठ ५ मा

भित्र

बाँडी बाँडी सिध्याइँदैछ राज्यकोष — पृष्ठ ६

अन्य

चिनियाँ प्रधानमन्त्रीको भ्रमणका एजेन्डा धमाधम तयार — पृष्ठ २
आदि/इत्यादि **विजयकुमारको स्तम्भ** — पृष्ठ ३
बुँदै बुँदाको राजनीति — पृष्ठ ३
जब्बर कर्मचारी — पृष्ठ ७
लडाकुका कथाव्यथा — पृष्ठ ८/९
घरजग्गाको मूल्य घट्ने — पृष्ठ १५